

176
Steinsvik

TORLEIV HANNAAS

B.H.

Nynorsk Boksamling

Det skapende ,ord‘

Et foredrag av

Credo

[o. Marta Steinsvik].

7 5 D 9 2 4 3 6 1

XXb
Ste

Hannaas box

[Marta Steinsvik.]

Det skapende ,ord“

Et foredrag av

Credo

1917

Erik Gunleiksons Forlag

Risør

75d924 361

160623.

Kølbelske Bok- og Kunsttrykkeri. — Kristiania.

Man taler saa ofte om, hvilken magt der ligger i ordene, baade de talte og de skrevne.

Klarere end gjennem *noget* andet faar menneskene netop gjennem ordene baaret frem baade det som ligger dypest i sjælen av følelser og drømme sammen med alle de smaa lette hverdagsstemninger, der lik skum paa hav vipper og driver omkring paa overflaten av menneskesindet.

Ordene trænger ikke den levende talelyd for at gi sig tilkjende. De kan gjennem *skriften* bindes til papir, til træ, til sten. De synes til og med at faa fastere form da og kan gjemmes og arves ned til kommende tider. — De ord, som er skrevne paa papir, pergament, papyrus eller indridset i træ eller sten, de staar der, de — som et vidnesbyrd om tankemaate og følelsessæt hos æt efter æt til umindelige tider.

Saaledes synes det ikke at være med de talte ord, de ord som av lyden bæres utover fra sjæl til sjæl. De synes at være forsvundne i samme stund de er utsendte.

Og dog kalder man det talte ord for det *levende* ord og det skrevne for *dødt* ord. Og alle vet vi, eller føler paa os mere eller mindre bevisst, at det levende, det talte ord, er tiltrods for alt meget mere værdt, eier

en helt anden magt og kraft end det skrevne. Hvad kan saa dette komme av?

Forskjellen paa de to uttryksformer, paa tale og skrift, er som man vet i det ytre bare den, at det talte ord er baaret av en tone, en lyd, mens det skrevne ord er lydløst.

Er der da en saadan magt i lyden alene, at den kan forvandle en død ordform til et levende ord, — eller rettere, at et levende ord uten den blir dødt og kraftløst?

Det maa vi se nærmere paa. Vi maa undersøke, hvorledes det henger sammen med selve lyden. Hvad lyd er. Hvorledes lyd blir til. Og hvilken magt, hvilken kraft lyden har. — Vi vil lete op lyden saa at si i sit ophav — ute i naturen.

Men naar vi saaledes begynner at lægge øret ind til naturen selv og lytter efter alle toner, alle røster, al lyd, som der findes, da er der noget andet, vi først blir opmerksomme paa. Vi finder noget, vi ikke før har visst om. Vi opdager rytmen, takten i naturen.

Er der da rytme i naturen? Har da naturen sin egen rytme? Ja, det er det, den har. Har De ikke lagt merke til den?

Like saa visst som Deres eget hjerte har sit eget rytmiske, taktfaste slag, likesaa visst har det hele univers sin egen eiendommelige rytme.

Taktfastere end efter noget jordisk urverk ruller de mægtige kloder igjennem himmelrummet. Aldrig brytes deres rytmiske gang.

Og her paa vor egen klode opdager vi gjennem alle naturprocesser den samme takt, den samme rytme. I flod og fjære. I regnets plasken. I dag og nat. I maanens skiftende faser. — I sommer og vinter, vaar og høst. Ukers og maaneders og aarstiders veksel, — alt foregaar i rytme.

Rytme er der i bækkens rislen og fossens bulder og i havets enstonige brusen. Og lytter vi til susen i

skog, finder vi ogsaa der den samme rytme, den samme takt, likesom lyden av naturens eget aandedrag.

Vi opdager rytmen, og vi opdager samtidig *toner*. Vi hører *toner*, *lyd*, i havets brusen, i fossens bulder. — Bølgerne ruller taktfast mot stranden. Samtidig frembringes en tone, en dump brusende orgeltone.

Hele naturen, hele universet er i bevægelse. I rytmisk, taktfast bevægelse. Og vi opdager, at i og med denne rytmiske bevægelse *toner* naturen.

Vi opdager en eiendommelig sammenhæng mellem bevægelse og lyd, mellem rytme og toner. Ja, vi opdager, at det er det samme. Og vi uttrykker det i almindelighet paa den maate at vi sier: lyd er regelmæssige luftsvingninger.

Men dette er ingen fuldstændig definition av, hvad lyd, hvad toner er. Vi burde heller uttrykke det paa den maate, at vi sier: lyd er bevægelse, rytmisk bevægelse. Den opfattes som regel ikke av vort øre, medmindre den har luften til medium. Var vort øre anderledes indrettet end det er — kunde vi opfatte ether-svingningerne likesaa let som vi oppfatter luftsvingningerne — da vilde klodernes rytmiske bevægelser ute i himmelrummet paavirke vort øre som brusende akkorder. Vi vilde virkelig *høre*, opfatte den saakaldte «sfærernes musik».

Nu kan vi ikke det. Vort øre er for grovt. Det er kun indrettet paa at opta de tunge, bastante luftsvingninger, kan saaledes kun opfatte rytmiske bevægelser her paa vor egen klode, hvor luften tjener som mellem-lag. — Vi *hører* skogens sus og havets brusen, bækkesurllet og fosseduren, fordi luften forplanter de rytmiske svingninger til vort øre.

Bevægelse og lyd, rytme og toner er altsaa i virkeligheten én og samme ting.

Men svært litet tænker vi i almindelighet over rækkevidden av dette. — Ti *bevægelse* og *kraft* er ifølge fysiken for os enstydende begreper. Er nu ogsaa sam-

tidig *bevægelse* og *lyd* ét og det samme, saa følger herav med logisk nødvendighet, at *lyd* og *kraft* likeledes maa være ensbetydende.

Lyd og kraft maa være ét og det samme! Holder dette stik? Kan man paavise, at lyd er kraft? Eller la os forme det saa: kan man paavise, at lyd er *en kraft*? Vi skal se. —

De kjender fra fysiken det velkjendte eksperiment med Chladnis klangfigurer. Man tar en rund eller regelmæssig formet metalskive. Ovenpaa den strør man en haug med fin sand. Med venstre haand holder man nu metalskiven fast mellem to eller flere fingre, mens man med høire haand stryker en violinbue langs kanten av skiven saalænge til der fremkommer en *lyd*, en tone. Man vil da iagttå noget overordentlig interessant. — Sanden ovenpaa metalskiven vil av sig selv, det vil si *efter lyden* ordne sig i regelmæssige geometriske figurer likesom det nydeligste mosaikmønster. Og dette mønster er konstant, saalænge fingrene holdes paa samme sted. Flyttes fingrene, forandres derved «knutepunkterne» som det kaldes, og mønstret skifter likeledes. — Disse mønstre, disse figurer, kaldes som bekjendt «Chladnis klangfigurer» efter fysikeren Chladni, der eksperimenterte saa meget med dem. *Klangfigurer* kaldes de, fordi det er klangen, lyden, *violintonen* der har formet, omdannet den forholdsvis tunge og bastante sandhaug til disse regelmæssige figurer.

Begynder vi ikke allerede saa smaat at ane, hvilken uhyre utformende kraft *lyden*, *tonen* maa eie, naar noget saadant kan ske.

Men naar den *upersonlige* lyd-kraft har en saadan formende, omskapende evne, hvor meget større magt maa ikke da den lyd eie, der ut fra en menneskesjæls indre i form av viljefyldte *ord* strømmer ut i verden.

Og hvilken uendelig skapermagt et guddomsord eier, formaar ingen dødelige væsener at forestille sig. Men det begynder dog saa smaat at dæmre for os, hvad der menes, naar det i Bibelen, i indledningskapitlet til

Johannesevangeliet, staar fortalt om Logos, *ordet*, at *det* har skapt, frembragt verden.

«I begyndelsen var Ordet. Og Ordet var hos Gud, og Ordet *var* Gud. Det var i begyndelsen hos Gud. Ved det er alt blit til. Og *uten* det er ikke noget av det blit til, som er,» — staar der.

Billeder av kjæmpemæssige dimensioner dukker frem for os.

Vi ser Logos, Ordet, Kristus, skape, forme verden. Vi ser den samme guddommelige, formende kraft gaa igjennem alt, stort og smaat i det hele univers.

Vi ser hvorledes guddomstenen, guddomsordet ut av kaos, av det uformede skaper, former efter regelmæssige, enkle, symmetriske grundlinjer det hele univers.

Ti helt enkle er de grundlinjer, der gaar gjennom alt, selv det mest sammensatte. De samme grundlinjer gaar gjennom mineralrikets krystalformer saavelsom gjennom plante- og dyrerikets former. Og de samme love gjelder først og fremst for vort eget legeme. Det er bygget op efter samme enkle grundplan som organismerne ellers, ja som universet i sin helhet.

Hver eneste mindste lille organisme, hver liten celle, hver forsvindende lille partikel er som en verden for sig selv og styres efter de samme love som de vældige kloder, der ruller gjennom det endeløse rum.

Og vi betages av en uendelig ærefrygt, ikke alene for de kolossale verdener vi skimter derute, men like saa meget for hvert mindste kryp paa marken, hver blomst paa engen, hvert træ i skogen. Guds formende kraft har frembragt det alt. — Og hver lyd, hver tone ute i naturen er et utslag av den samme kraft, der i tidernes morgen formet verdenerne og den dag i dag holder dem i deres baner, og som opholder alt der er skapt. — Hver tone der klinger, om den er aldrig saa ufuldkommen, aldrig saa disharmonisk, den er dog et ekko, et utslag av Guddomstenen, der klinger gjennom alt, hvad der er til.

Og Bibelen blir pludselig ny for os. Den blir likesom

levende. Som nye klinger de toner vi hørte, da vi var barn. Kirkens dogmer, kirkens bekjendelse, troens artikler, som maaske før har været tomme meningsløse ord for os, blir pludselig fuld av dyp mening, blir pludselig uttryk for de dypeste sandheter, uttryk for virkelige, reelle, kosmiske *begivenheter*.

Det ene billede efter det andet fra jordens og menneskenes utviklingshistorie glider os forbi. — Vi ser jorden kjæmpe sig frem med alle sine levende organismer fra de mest primitive, klodsede, uhensigtsmæssige former av kjæmpemæssige, uhaandterlige dimensioner til alltid større og større fuldkommenhet. Mere og mere, for hver tid som gaar, trænger den guddommelige *visdom* sig igjennem i formernes verden, indtil man maa si, at visdomsprincippet helt har gjennemtrængt naturen.

Ja, for hvor er ikke alt i naturen vist indrettet nu. Hvor findes den intelligens, der har skapt et større teknisk mesterstykke end t. eks. det menneskelige legeme, hvor alt er lagt an paa den størst mulige *arbeidsydelse* med mindst mulig *kraftforbruk*. — Enhver, der vil yde noget stort ogsaa i teknisk henseende, har alltid maattet sætte sig ved naturens føtter og lære av den uendelige visdom, der straalere os imøte fra formen paa hver mindste blomst og organisationen av selv det tarveligste lille kryps legeme.

Parallelt med jordklodens stadig fremadskridende utvikling gaar menneskenes, menneskeslegtens vekst fra en ubevisst, udifferentieret, dyrelignende hop til en samling av bevisste, reflekterende aandsvæsener.

Vi ser menneskene før de endnu har ret til menneskenavn, mens de endnu kun er dyreformer, famle sig frem gjennem jordens tidligste perioder, utvikle flere og flere organer, bli mer og mer fysisk fuldkomne, indtil de endelig, som 1ste Mosebok saa enkelt og poetisk uttrykker det, av Gud paa den sjette skapelsesdag mottar *livsens pust*.

Skjønnere, enklere, med større poetisk knaphet er det vel ikke muligt at berette om det store besjælingsunder, da menneskedyret blev til *menneske*.

Gjennem uendelig lange tidsrum, *dage*¹⁾, som der staar i Genesis, 1ste Mosebok, — utviklingsdage — hadde Gud, *Elohim*, som han kaldes i 1ste Mosebok, *Logos* eller Ordet, som Joh.evangeliet kalder ham, skapt, bokstavelig formet av jorden fysiske legemsformer — man kan kalde dem menneske- eller dyreformer, det kommer paa ét ut — men former, der endelig var utviklet nok til at kunne brukes som jordiske redskaper, boliger, for personlige menneskeaaender, menneskesjæle, der engang var utgaat fra Gud og engang skulde vende tilbake til Gud.

Paa det tidspunkt i jordklodens historie, da den høieststaaende dyreform, der forøvrig neppe kan ha været nogen apeform²⁾, — paa den tid, da denne dyreform har utviklet alle de organer, vi nu er i besiddelse av, lungerne først og fremst, og jorden samtidig har utskilt den nuværende atmosfære, det nuværende luftlag³⁾, — paa dette tidspunkt er det, at det store besjælingsunder foregaar.

Det fysiske, det synlige som sker, det er at menneske-dyret for første gang gjennom sin næse drar livsens pust, drar aande, fylder sine lunger med luft og aander den utbrukt ut igjen.

1) Det hebraiske ord *jom* א: dag, betyr ganske vist en almindelig dag, men grundbetydningen av ordet er netop et uendelig langt tidsrum. Det er av samme rot som det græske ord *aión*, paa landsmaal æva, riksmaal evighet, altsaa en endeløs lang tidsperiode. At 1ste Mosebok, 1ste kap., ikke med dag kan mene en almindelig dag fremgaar blandt andet derav, at solen, der jo bevirker vor dag, først skapt 4de dag, det vil si i 4de store skapelsesperiode. Og dog beretter Genesis om, at der blev aften og morgen de tre forutgaaende skapelsesdage likesaa vel som senere.

2) Om man skal tro den berømte franske antropolog *de Quatrefages*, der mener, at alle de apearter, man hittil kjender, kun er degenerationsformer.

3) Skjønt mere fylt av tunge, tette vanddampe og taakemasser maa luften utvilsomt dengang ha været.

Den aandelige side av underet er, at menneskesjælene, guddomsgnistene, nu først er istand til at ta bolig i de legemsformer, som gjennom tusinder av aar har været under forberedelse til dem.

Og som ytre tegn paa, at dette besjælingsunder virkelig er foregaat, lyder nu for første gang bevisst, artikuleret *tale* fra det nyskapede menneske. Den mægtige grundtone, der klinger gjennom det hele univers, det skapende guddomsord, klinger nu for første gang ut fra menneskets eget indre. Dyret er blit menneske.

Men om menneskeandaen, menneske-jeget nu endelig helt var indtraadt i sit fysiske legeme, gik der dog endnu mange og lange tider hen, tusinder paa tusinder av aar, før dette «jeg» hadde arbeidet sig saa ind i sit fysiske legeme, hadde lært at behandle dette sit instrument saa godt, at menneskesjælen blev fuldstændig individuelt bevisst her i vor fysiske verden.

Sent, uendelig langsomt, gjennom mange og lange kulturepoker gaar denne utvikling for sig.

Følger vi historien bakover ser vi, hvorledes de enkelte individer i den ældste *indiske* kulturepoke t. eks. er litet differentierte, litet særmerkete.

Den gamle inder følte sig litet hjemme her i vor fysiske verden. For ham var Gud, Brahma, det eneste virkelige. Alt der foregik omkring ham her i vor verden var for ham bare illusion, bare synkverving, bare *maya* som han kaldte det. Og hans høieste længsel var at faa dø og komme til Nirvâna, d. v. s. slettes ut som særskilt væsen og gaa helt over i guddommen igjen, likesom draapen, der igjen forener sig med det uendelige guddomsocean.

I løpet av den næste kulturepoke, den gammel-persiske, blir menneskeandaen en smule mere fortrolig med den fysiske verden omkring sig. Verden er ikke længere for den gamle perser som for inderen bare *maya*, bare synkverving, bare noget uvirkelig. Den er da blit virkelig nok. Men verden kjendes som noget *ondt*. Det ma-

terielle er ondt, syndig i sammenlikning med det aandelige. Og vi faar den persiske dualistiske opfatning av de to livsmagter, den gode Gud, Ahura Mazda, Ormuzd, som repræsentant for aandens verden, og den onde Ahriman eller verden, den fysiske natur omkring os. —

I den tredje kulturepoke, den assyrisk-kaldæisk-ægyptiske tid er menneskene begyndt at *interessere* sig for denne verden og dens ting. Verden er ikke længere bare ond og syndig. Nu *studerer* man naturen, den ytre verden og dens love. Den første *videnskab* opstaar.

Og i den fjerde kulturepoke, den græsk-romerske, er menneskeaanden helt indforlivet i vor fysiske verden. Det er den fysiske verden, som for grækeren og romeren og hans samtid er den virkelige. Alt som har med det aandelige og guddommelige, med livet hinsides døden at gjøre, er blit bare noget fjernt skyggeagtig, noget som der staar rædsel og gru av.

«Heller en tigger paa jorden end en konge i underverdenen», sier grækeren¹⁾.

I denne periode er det, at Jesus av Nazareth Jehoshua, tømmermandens søn, som hans bysbarn kaldte ham — Kristus, Logos eller Ordet, som Joh.evangeliet betegner ham — at han blir født til verden.

Ingen skikkelse i verdens historie er blit saa omstridt som Jesus av Nazareth. Der har været gjort de ihærdigste forsøk paa at reducere ham til en sagnfigur, en opdiktet person uten historisk virkelighet. Alle disse forsøk har kun formaadd at konstatere, at evangeliernes beretning er korrekt. Der har virkelig ved begyndelsen av vor tidsregning i Jødeland levet en mand ved navn Jesus eller Jehoshua, der optraadte som prædikant og av romerne blev henrettet som en ganske almindelig forbryder. Dette er nu tilstrækkelig historisk dokumentert. Og det er kun ignoranter, der længere vil indlate sig paa at bestride dette.

¹⁾ Odysseen.

Men naar romerske og andre antike forfattere beretter om denne begivenhet sker det i en ytterst hverdagslig tone. For dem er denne hændelse øiensynlig kun en liten episode i likhet med saamange andre av liknende art. Folkeledere hadde optraadt baade før og siden, saavel hos jøderne som hos andre folkeslag, og mange hadde til og med spillet en tilsynelatende meget større rolle for sin samtid end Jesus av Nazareth.

Hvorav kommer det da, at netop denne mand, denne fattige tømmermandssøn fra Nazareth, blandt alle disse andre skikkelser, der i sin samtid straalte meget mere end hans, at han blir den ene utkaarede, der skulde omstyrte de antike samfund og lægge grundvolden til hele vor moderne kultur?

Hvorav kom dette? Var det kun tilfældig? Var han maaske kun den lille tue, der tilfældig væltet et stort læs, der allerede før holdt paa at vælte?

Eller var han frøkornet, tilsynelatende fattigslig og lite ved, men et frøkorn, der eiet i sig kraften til at bli et verdenstræ, der engang skal overskygge den hele jord og gi alt levende ly under sine grene?

Eller surdeigen, der lagdes i jordens forraadskammer og litt efter litt vil gjennemsyre den helt?

Den kristne kirke svarer: Det *var* ingen tilfældighet. Blandt sin samtids store filosofer og straalende kunstnere virket han maaske fattigslig nok, likesom et litet frøkorn ser fattigslig ut ved siden av pragtfulde, fuldt utsprungne blomster.

Men samtidens straalende blomster visnet forholdsvis snart. Det galilæiske frøkorn er derimot, to tusen aar efterat det i «tidens fylde» lagdes ned i den vel forberedte jordbund, endnu kun i sin første utvikling og trænger æoner til sin fulde utfoldelse. Ti i *dette* frøkorn indeholdtes som i en spire hele den skapende gudskraft.

Jesus av Nazareth var ikke bare menneske, helt,

fuldt, sandt menneske. Han var ogsaa samtidig Gud. Ti i ham virket «det skapende ord».

Det skapende ord, Logos eller Kristus, som Joh-evangeliet uttrykker det.

Og hvorledes det er gaat til, at Kristus eller Ordet, som vi før har lært at kjende som universets guddommelige skaper og opretholder, at *han* nu optrær paa vor egen lille jordklode som menneske i Jesus av Nazareths skikkelse, det vil vi et øieblik se paa. — — —

Fra vort solsystems første ophavsmorgen av, da den store guddommelige Alfader hadde sendt den første bølge av lys og liv og kraft ut i universet, og Ordet, Kristus, hadde skapt den, bygget den op, formet den ut — hele tiden siden, gjennom uendelige myriader av aar hadde det skapende Ord, Kristus, altsaa som nævnt fortsat sin skapergjerning, saavel i det store univers med dets vældige stjerneverdener som her paa vor egen jordklode.

Dengang, paa Kristi tid, var jordutviklingen saa vidt fremskreden, at menneskeslegten var skapt og hadde oppnaadd en viss modenhet. Men paa bekostning av sin uskyld. *Synden* var kommet ind i verden.

Hvorledes det? Jo, paa et bestemt tidspunkt i jordutviklingen hadde visse disharmoniske, onde kræfter ute fra universet, kræfter vi kjender bl. a. fra den gammel-syriske religionsfilosofi og har vænnet os til at kalde for Lucifers kræfter eller slangekræfterne og andre, som de gamle persere kaldte for Ahrimanske kræfter eller løgn- og illusionskræfter — Bibelen kalder dem for *slangen* og *Satan* — disse kræfter hadde tvundet sig ind iblandt de øvrige menneskelige sjælskræfter og utgjorde fra den tid av en del av menneskets væsen og arvedes ned fra slegt til slegt.

Dette hadde igjen tilfølge, at Ordet eller Kristus ikke fik lede menneske-utviklingen i det spor han hadde villet. Lucifers og Ahrimans kræfter eller egoismens og løgnens sataniske kræfter blandet sig stadig ind og ledte menneskeslegten paa avveie.

Dette hadde endnu en følge.

Blandt de faa, men urokkelige love, universet er bygget op paa, er ogsaa loven om, at hvad mennesket saar skal han ogsaa høste. Eller aarsaks- og virkningsloven, som den kaldes i fysiken.

Denne lov gjælder med jernhaard, ubønhørlig streng-
het saavel i den fysiske natur som i aandens verden.

Nu er som vi vet, hvert enkelt menneske at be-
tragte som midtpunkt i sin egen lille sfære, sin egen lille
kreds. Og fra dette menneskelige centrum utsendes i
løpet av bare en enkelt dag de utalligste tanke-, følelses-
og viljesbølger, der uten stans usynlig utbreder sig til
alle kanter i verdensrummet.

Naar den kraft, den energi, hvormed de utsendtes,
er uttømt, har de sat visse aarsaker igang og utløst visse
virkninger — virkninger, der fra sfærens ytterkreds sen-
des tilbake indover til utgangspunktet, mennesket selv.
Av hvad art disse tilbakevirkninger blir, beror da helt
paa de utsendte aarsaksbølgers beskaffenhet.

Naar man nu vet, hvilke tanker og stemninger og
viljesimpulser, der dag ut, dag ind strømmer ut ifra et
menneskes indre, vet, hvorledes neppe en eneste en om
dag holder maal for den strenge *guddommelige* maale-
stok, da faar man som en liten anelse om arten av de
aarsaker, som menneskeheten bare paa *en enkelt* dag
sætter ut i verden, og om den uundgaaelige reaktion,
de skjæbnesvangre tilbakevirkninger, menneskene som
følge derav har ivente.

Og det er som man svimler ved forestillingen om
den samlede skyld, totalsummen av forførdelige, men
retfærdige virkninger, som den hele menneskehet opigjen-
nem tiderne hadde gjort sig fortjent til.

Med andre ord: Menneskeslegtens forbindelse med
de sataniske kræfter hadde hat den mest skjæbnesvangre
betydning saavel for den enkelte menneskesjæl som for
menneskeslegten i sin helhet. Et helt bjerg av synd, av
uheldbringende aarsaker var sat ut i verden og truet

med helt at ødelægge menneskeheten under sine tilbagevirkninger.

Ingen syntes her at kunne komme menneskene til hjælp. Ti likesaa litet som ilden kan ophøre at brænde den, som har stukket sin haand i den, like saa litet kunde selv den kjærligste Gud forandre de naturlove, hvorefter den hele verden var skapt, uten at samtidig det hele univers styrtet sammen.

Men han kunde noget andet. Han kunde ta den hele syndeskyld paa *sig* og selv bære straffen for hver overtrædelse av loven menneskene hadde begaaet fra den dag de forbandt sig med slangens og løgnens kræfter og til evigheters evighet.

Det var dette han gjorde!

Enkelte tænker maaske som saa:

Det var da ingen sak for ham, der var Gud og eiet hele guddomskraften og fylden at gjøre dette.

Men la os et øieblik stanse op og prøve at faa bare som en svak anelse om størrelsen av det offer en hellig og straalende gud bragte en tilsmudset og fortapt menneskehet.

I den græske mytologi har man som bekjendt et sagn om Atlas, der paa sine skuldre sies at bære den hele himmelhvælving. Det er selvfølgelig kun et sagn, et symbol. Men om noget liknende kunde været tænkeligt, — om en kjæmpekraft virkelig hadde baaret et saadant uhyre fysisk tryk, det vilde dog været for intet at regne mot vegten av *den* skyld, *de* bjerge av refleksvirkninger, der var fremkaldt ved menneskeslegtens synder opigjennem tiderne, og paa alle kanter i himmelrummet usynlig omga menneskene og truet med at falde indover dem og knuse dem.

For at Kristus overhodet skulde bli istand til at ta over paa sig hele dette enorme tryk, maatte han helt ned i det fysiske menneskeliv og længer endda. Helt ind i jordens allerinderste, ned i dødsriket, maatte han. Først her var han i centrum for det ocean av

skjæbnesvangre virkninger, der paa alle kanter med sit dræpende tryk omga menneskeheten.

Hvorledes det gik, vet vi alle.

I «tidens fylde», da tiden var fuldkommen, ved slutten av den græsk-romerske tidsperiode, begynder han sin mission som verdens frelser.

Hvorfor først da, forresten? Hvorfor ikke før, — i den gammelindiske kulturrepøke til eksempel, før menneskene endnu var blit saa jordiske og ikke hadde samlet sig en saa uhyre syndeskyld?

Nei, fordi hans gjerning ikke kunde utføres uten i *samarbeide* med en forholdsvis bevisst menneskehet.

Først nu hadde menneskeheten nemlig fra en oprindelig taaket drifts- og instinktsbevissthet famlet sig frem til en mere individuel bevissthet. Fra at føle sig som ét med en familie, en hel stamme, hadde det enkelte menneske først nu endelig utviklet sig frem til at føle sig som et væsen for sig selv, et «jeg», forskjellig fra alle andre «jeg»er, en sjæl med personlig frihets- og ansvarsfølelse.

Og kun ut ifra den enkelte, ialfald delvis bevisste menneskesjæl, kunde Kristi gjerning begynde. «Tidens fylde» var saaledes virkelig ikke kommet før i den græsk-romerske tid, da begrepet *individets*, den enkeltes, ret først blev creeret.

Saa hænder da det store og vidunderlige, som verdens vise seere allerede længe hadde forutset og forkyndt — at Kristus, den høie og hellige Gud, av medynk med sin skapning forlot de rene og lyse sfærer i den aandelige verden og underkastet sig menneskekaar for at frelse en ellers fortaapt menneskehet.

Om Kristi liv i Palæstina og de tre aar han offentlig virket paa jord, vet hvert mindste barn at fortælle.

Alle de vidunderlige billeder, som evangelierne ruller op for os fra denne tid av Kristi rene og lysende skønne personlighet vil vil ikke her dvæle ved. — Vi vil kun et øieblik stanse op ved hans død og forsøke at gjenkalde i erindringen det første forførdelige indtryk

vi mottok, da vi som barn for første gang hørte om denne begivenhet. Denne begivenhet, der et øieblik fik selve naturen til i forfærdelse at stanse at drage pusten og til i gru at trække et dypt sort mørke likesom et sorgeslør over den skjændsel menneskene dengang begik.

Korset med det døde Gud-menneske og lansens, der gjennemstinget det hellige legeme, saa blodet randt ut og opsugedes av den bævende jord — det er minder, menneskeslegten siden har gjemt paa, minder, der aldrig kan slettes ut.

Utallige fromme og inspirerende legender har middelalderens mere naive kristendom digtet over dette altid like levende og like gripende emne.

Men skjønt disse legender ofte kan være naive i formen, gir de dog ofte uttrykk for de dypeste aandelige sandheter. Saaledes som t. eks. legenden om «den hellige Grål».

Den berømte tyske tonedigter Richard Wagner har i sit skjønne tonedrama «Parsifal» indgaaende og intuitivt behandlet denne middelalderlige legende, der beretter om, hvorledes en engel paa Golgata opsamlet Kristi hellige blod i en kalk og bragte det til Europa. Her blev det overlevert den hellige Gråls ridderorden og opbevart av dem som deres dyreste helligdom.

Dette var selvfølgelig kun billedlig talt. Men et faktum er det, at den hellige Gråls ridderorden har eksistert opigjennem hele middelalderen. Og mysteriet om den hellige Grål, det hellige blod, gaar som en rød traad gjennem hele deres ordensliv og al deres forkyndelse. Dette mysterium, som i faa ord kan tolkes saa:

«Hellig, hellig var blodet, som randt paa Golgata fra det hellige legeme. Jorden suget blodet op og rensedes derved. Den blev gjennem det hellige blod døpt med den Hellige aand, med Kristi kraft og aand. I selve jorden, den fysiske jord, blev ved Kristi blod en spire lagt til gjenfødelse og rensning.

Kristusaanden, den Hellige aand, arbeider nu, ikke

bare i det aandelige paa menneskesjælene, men har trængt sig helt ned i den fysiske jord, i muld, i sten, i træ og i vekster og i luften omkring eder. Hver gang I drar et aandedrag, drar I Kristi aande ind. Den renses eders legeme saavel som sjælen. Og naar I aander ut, skal Kristi kjærlighets aande strømme ifra eder og til de andre mennesker.

Enten I vet det eller ei, lever I i Kristus, i hans Hellige aande. I gaar der som i et hav av lys og kraft. Det strømmer igjennem eders sjæl og eders legeme, gjennom luften I aander ind og den mat, I spiser. Alt er hellig. I alt paa jord er nu Kristi aande.

Men som et barn i moders liv er det ubevisste menneske i dette hav av aande og lys og kraft. Det nærer sig av de livgivende strømme, men vet ikke endnu om dem.

Men saa en dag, en herlig vaardag, springer sjælen ut i fuld blomst. Da vaakner den til liv. Da vet den, at det er sandt. Kristus *er* til. Og i hans aande lever og røres og er vi. Da oplever sjælen sit pinseunder, likesom disiplene hin pinsedag i Jerusalem.»

Saaledes omtrent, om nok i andre ordelag, vilde en Grålsridder eller en anden middelalderlig mystiker ha tolket det hellige Grålsmysterium.

Alle vil vist medgi, at det er en overordentlig tiltalende tanke dette om det hellige Kristi blods virkninger.

Blodet har, som vi vet, til alle tider været det synlige uttryk for det aandeligste i mennesket. I gammeltestamentlig tid maatte derfor som bekjendt al syndsforladelse ske gjennom blod, offerblod.

At det hellige, guddommelige offerblod, som randt paa Golgata, maatte ha en vældig sonende og omskappende magt, er derfor en nærliggende forestilling. Og at Kristi egen guddomsaande gjennom hans blod strømmet ned i jorden og ga den sin aandsdaap, nedlagde i selve den fysiske jord en spire til aandeliggjørelse, det er en tanke saa skjøn, at vi synes den *burde* være sand. Men *er* den ogsaa derfor sand?

Det kan man ikke vite, uten man selv har oplevet Kristusmysteriet i sin egen sjæl. Da vet man, at det ingen smuk legendarisk diktning er, men den vidunderligste virkelighet.

Likesom Grålsridderne og andre kristne i middelalderen og senere, mænd som mester Eckhardt, Johan Tauler, Jacob Böhme, Thomas à Kempis, har mange andre kristne i vor tid saavel som tidligere oplevet det store Kristusunder i sin sjæl.

Alle saadanne sjælelige oplevelser har trods alle individuelle forskjelligheter dog visse typiske drag tilfælles, som jeg her i al korthet skal forsøke at gjengi.

— — Et menneske i by eller paa land opdager maaske pludselig en dag, at alt omkring en er blit saa underlig levende. Alt er som før og dog anderledes. Luften synes at vibrere sterkt, saaledes som den undertiden gjør om sommeren ute paa en solbeskinnet mark. Og man føler sig omgitt av noget usynlig, der paa kryds og tvers væver sig sammen om en. Eller bedre: Det kjendes, som man befinner sig midt inde i et hav av aandelige kraftstrømninger.

Alt hvad man ser, huse, trær, mennesker, alt er likesom bare yttersiden av kraftstrømme, der har vævet sig i hinanden.

Menneskene synes at vandre omkring som rene marionetter, dukker, der styres av usynlige traade. Noget bakenfor-liggende aandeligt taler, tænker og handler *igjennem* dem. Og man maa i begyndelsen smile, fordi disse mennesker selv tror, at *de* eier og frembringer de tanker, der som brusende strømme passerer deres sjæl og inciterer deres hjernemasse.

Den første opvaagnen i dette hav av liv og kraft er avgjort av behagelig art.

Men nu begynner der en sjælsproces, der i sin gru overtræffer alt, hvad man ellers kjender av sjælelig lidelse. Hele ens tidligere liv passerer nemlig forbi en. Ikke i billeder, men som levende liv, hvor man selv er med.

Med lynsnar hurtighet hvirvles, bokstavelig talt hvirvles man igjennem sit tidligere livs hændelser og gennemlever paany alle de tanker og følelser, som den gang knyttet sig til begivenheten.

Men samtidig med, at man gennemlever dette paany, staar man der nu som dommer av sine egne handlinger.

Paa en underlig maate synes alt likesom at rotere. Fra *alle* kanter, i *alle* belysninger ser man sig selv, sit tidligere liv og sine tidligere handlinger og følelser og tanker.

Og med fortvilelse erkjender man, at selv den *bedste* handling, en handling, som man maaske før selv har været ganske vel fornøiet med, d. v. s. taknemlig fordi man fik lov til at utføre den — man opdager nu, at selv den ikke kan bestaa for selvets strenge domstol, selv den er markstukken av forfængelighet, egoisme og andet stygt.

Fortvilelse griper sjælen. Man vil vri sig bort. Komme sig væk. Men man kan ikke slippe bort. For man bærer dette oppgjør med sig i sin egen sjæl.

Samtidig sniker en forfærdelig rædsel sig indover sjælen.

Man er nemlig paa dette tidspunkt kommen ut av den faste kontakt med sit eget beskyttende fysiske legeme og med den fysiske materie i det hele.

I almindelighet, i det sunde, *normale* hverdagsliv, virker det fysiske legeme og den grove, kompakte fysiske verden som et tykt, beskyttende hylster omkring sjælen, saaledes at de vældige kosmiske kræfter ute fra verdensrummet ikke faar virke saa sterkt som de ellers vilde. Den fysiske verden tar av for de værste støt. Men nu, i en saadan illuminationstilstand som her er omtalt, har sjælen ingen beskyttelse lenger. Den er prisgit de voldsomme himmelrummets kræfter og maa lære at bli fortrolig med dem, sterk nok til ubeskyttet at utsættes direkte for dem.

Det første sjælen lærer er aarsaks- og virkningsloven.

Sjælen opdager, at i dette hav av kraft, hvori den befinder sig, er der likesom i et almindelig hav strømninger av de forskjelligste slags, og sjælen gjennomstrømmes ustanselig av dem. Dog er sjælen ikke bare gjennomgangsled for disse aandelige strømninger. Sjælen har det i sin magt at modificere strømmene, skape dem om og sende dem ut enten i forbedret eller forværret skikkelse. Paa et mere utviklet trin kan sjælen desuten negte sig hjemme for visse strømninger, den ikke ynder.

De av sjælen *utsendte* strømme er det, som skaper menneskets skjæbne, ond eller god efter strømmenes art. Vi har allerede engang før omtalt disse tilbakevirkninger av de strømninger, menneskesjælen sender ut ifra sig. Men det er først nu, under illuminationen, at sjælen virkelig *oplever*, *ser*, hvorledes de hændelser, der møter den i livet kun er reflekserne av tanker, følelser og viljesimpulser, den engang selv har utsendt.

Sjælen ser til eksempel, hvorledes den selv har sendt fra sig, la os si, hatefulde tanker eller dyp uvilje mot en eller anden.

Likesom en gummiball, der slynges mot en væg, kommer tilbake mot den, der kastet den ut, saaledes slynges hatstrømningerne fra sjælen ut i verdensrummet, saalangt til motstanden fra de *indovervirkende* kosmiske kræfter blir saa sterk, at der dannes likesom en fast væg etsteds derute, som hatstrømmene støter imot.

Og fra denne kosmiske væg sendes saa strømmene med tilsvarende hastighet indover igjen, tilbake til den, der sendte dem ut.

Og naar de har naadd indenfor vedkommende menneskes nærmeste sfære, nærmeste kreds, flyter de ind i en eller anden sjæl i vedkommendes omgangskreds — en eller anden bekjendt, der tillater denslags strømme at passere igjennem sig. Der paavirker den saa vedkommende bekjendts hjerne og fra den hans tunge. Og saa maa det menneske, der oprindelig var aarsak i disse

strømme av hat finde sig i, at denne anden eller disse andre hater og baktaler *ham*.

Nu ser den illuminerte sjæl, at det hat og den baktalelse, der før er forekommet ham saa uretfærdig og ufortjent, kun er reflekserne av hans egne tanker, følelser og handlinger. Aarsaks- og virkningslovens *retfærdighet* oplever han herved.

Men denne retfærdighet fylder ham med rædsel. Ti nu først ser han fuldt ut, av hvad art de er, alle disse tanker, som han ustanselig sender ut. Alle er de tilsmudset, ingen som de skulde være.

I den første tid forsøker han krampagtig at sende ut *bare* vakre, gode og kjærlige tanker. Altfor snart føler han, at det er umulig. Han er som paa et skraaplan. Stadig glir han længer og længer nedover. Han kommer mer og mer tilagters, i større og større skyld, større og større syndegjæld bare paa et øieblik. Og over hans hode hænger som et Damoklessverd loven, aarsaks- og virkningsloven, den retfærdige straf, *gjengjældelsen*.

Samtidig med disse erfaringer paagaar det forfærdelige opgjør med ens tidligere liv. Sjælen synes tilslut at knuses under denne rædsel, denne fortvilelse, denne gru.

Den forekommer sig selv som den fattigste, den elendigste synder i den hele verden, som en skamplet paa menneskeheten, uværdig til at indaande Guds luft længer.

Og sjælen *graater* over sine synder, graater og graater, til den synes at løses op av graat.

Da føler sjælen sig med ét forflyttet — høit op og samtidig dypt ned og ind i det inderste indre av et eller andet.

Det fysiske legeme, kroppen, kan gaa paa gaten eller utføre sit almindelige dagligdagse arbeide tilsynelatende som sædvanlig. Og dog føler sjælen det, som den er tusen mile borte, paa engang høit oppe i himmelrummet, dypt nede i avgrundsdyppet og inderst inde like som i universets allerinderste.

— Og nu føles det for sjælen likesom den med usynlige traade er forbunden med den hele menneskehed, med alle mennesker i den hele verden. Og den føler et forfærdelig tryk likesom av alle disse menneskers synder.

En uendelig medlidenhet med disse mennesker strømmer op i sjælen. Den vet jo *selv* nu, hvad synd er. Og den synes at vokse helt sammen til ét med alle væsener i det hele univers, med hele den syndige menneskehed.

Og nu synes sjælen ikke længer, at det er de *andres* synder. Nu føles det, som var det altsammen dens *egen* skyld. Og den forfærdelige rædsel kommer igjen over sjælen. Straffen. Den retfærdige gjengjældelse. Damoklessverdet er der paany.

— Og sjælen bøier sig og venter bare paa at dø. Den føler det, som den *maa* dø. Den har fortjent døden.

— — —
Da kommer en underlig mild varme strømmende ind i sjælen og fylder den helt.

Og sjælen vet, hvad det er. Det er *naaden*. Det er Kristi milde varme, der smelter den jernhaarde aarsaks- og virkningslov, som om den hadde været av voks

Likesom olje der hældes utover et oprørt hav dæmper og utjevner selv de værste bølgebrytninger, saaledes utsletter denne milde Kristi varme, der nu fra sjælens eget indre strømmer ut ifra den, alle de indoverbrytende skrækkindgydende refleksbølger av sjælens tidligere utsendte, syndbesmittede tanke-, følelses- og viljesstrømninger. Og sjælen fylles av en lyksalighet saa intens, saa overvældende, at det føles, som om den maatte sprænges av al denne lykke.

Sjælen har nu oplevet det store livsens løndomsfulde under: Jernhaard, urokkelig er *loven*, universets retfærdige aarsaks- og virkningslov.

Men sterkere er *evangeliet*, Kristi evangelium, Kristi milde varme.

Den sjæl, der lar denne altbeseirende kraft strømme

ind i sig og sender den ut ifra sig og til de andre mennesker, han har forbundet sig med lovens overvinder. For ham eksisterer ikke syndens gru lenger. Hans synder er løftet av ham. De er smeltet som sneen om vaaren under solens varme straalere. — —

— — Derfor vet alle mystikere, alle «vakte», som man ogsaa stundom kalder dem, at Kristusmysteriet *er* sandt. De har selv oplevet det.

Ja, Kristi aand, Kristi kraft eksisterer virkelig som en reel kjendsgjerning paa og i vor jord.

Gjennem myriader av aar hadde hans aand, hans kraft ute fra det store univers strømmet ned til jorden og prøvet at skape og forme den om *utenifra*. — Men fra Golgatabegivenhetens dag av trængte hans kraft, hans aand helt ind i jordens allerinderste fuger for derfra at ta kampen op med alle de onde dødsmagter i verden.

Striden var haard. Dødskræfterne fik til at begynde med overtaket. *Kristus døde*.

Men længe kunde ikke de guddommelige livskræfter holdes i baand. Paaskemorgen tidlig var striden vunden. Livet hadde vundet over døden. Kristusaanden hadde vundet over dødskræfterne i Jesu legeme og magtet at binde de avslitte livstraade sammen igjen. Han stod op som seierherre over døden.

Og likesom Kristus dengang blev seierherre over dødskræfterne i sit eget legeme, saaledes vil han ogsaa engang bli herre over alle de nedbrytende kræfter paa den hele jord.

Engang — engang skal selve vor jord, selve det fysiske jordlegeme være blit aandeliggjort, skjærsløt. — Da skal Kristusaanden ha trængt sig saa helt igjennem, at alt blir fred og samklang. — Storme og uveir, jordskjælv og ildsprutende bjerge skal ikke findes mere og heller ikke giftige kryp og vekster.

Kristi aand skaper lidt efter lidt jorden om og alt som paa den er, menneskehjerterne først og fremst, saa

at Guds rike engang kan komme og Guds vilje ske paa jord saavel som i de himmelske riker.

Stadig, uten stans arbeider Kristusaanden paa dette omskappingsarbeide i naturen og menneskelivet.

Sandt er det, som Grålsridderne engang sa:

Gjennem alt som lever og er til strømmer nu Kristi kraft. I luften omkring os. I fjeld og i sten. I elvene og de store verdenshave. Igjennem alt i himmel og paa jord. Han er livet. Han er i alt, som lever. Han er i alt, som gror. Og i sollyset som strømmr ned til os føler vi hans livsens varme.

Jorden og alt som av den spirer op — symbolisert ved kornets og vinstokkens frugt — er nu i sandhet Kristi legeme og blod og meddeler os daglig Kristi kraft. Og hvert aandedrag vi tar skulde være til hans ihukommelse.

Og for hvergang en menneskesjæl av sig selv frivillig aapner sig for Kristusaanden i verden omkring sig og av egen fri vilje binder baandet, der forener ham med Kristus, vil de store evangeliehændelser ske om igjen i det smaa. Kristus vil fødes i den sjæl. Han vil døpes og dø, opstaa og herliggjøres.

Ti likesom Kristus engang ute i den ytre verden maatte fødes og dø, opstaa og herliggjøres, saaledes maa han ogsaa i det indre, i det aandelige, i hver eneste menneskesjæl, fødes, lide og dø, opstaa og herliggjøres.

— — —
For to tusen aar siden fulgte pinseunderet ovenpaa paaskens lidelse og paaskens seier.

Men saasandt som Kristus er til, saasandt han er i os og om os og har arbeidet paa menneskesjælene i alle disse hundredaar, som er forløpne siden tildragelsen i Palæstina, saasandt maa ogsaa tiden snart være moden til et endnu rikere og dypere pinseunder end for to tusen aar siden. Nu maa det snart ikke bare være de enkelte sjæle, som kan oppleve et saadant under, men et helt folk maa saa at si med ett slag kunne oppleve sin folkevaar,

— sin folkevaar, da alle sjælsevner springer ut i fuld blomst og hele folket vaakner til bevissthet om en aandelig verden, hvor Kristus er lyset og kraften.

Et pinseunder, herligere end ord kan skildre det, utroligere end et eventyr og likevel sandere end den mest nøkterne hverdagsting.

Et saadant folk, der har oplevet baade sit paaske- og sit pinseunder, et saadant folk er vor tids «utvalgte folk», — «Gudsfolket», der lidt efter lidt vil skape det «nye» samfund, brorssamfundet, som verden nu venter paa.

Ti tiltrods for alle sociale kampe og al grufuld krig og strid imellem nationerne, gaar der en saar længsel gjennem alle folk efter noget bedre. Og aldrig har længslen været større end nu, da striden er værst.

Ett folk maa her gaa i spidsen. Et «utvalgt» folk. Undres paa, hvad det blir for et folk!

Herrens bord.

| hogan hall, under kyrkjekveld,
er duka so rikt eit bord.

Alle dei folk, som verdi eig,
er bodne paa Herrens ord:

— Kome hit alle, gamal og ung,
sjæli hugsprengd og syndetung,
alle som lengtar i kvida,
og alle som saart mun lida!

Um nokon trur, han uverdigg er
aa nærma seg Herrens bord,
Herren han svarar, ljuvt og mildt:
— For *di* skuld eg kom til jord!
Den som er sjuk best lækjaren treng.
Den som i møda og hugsott gjeng,
han tarv inkje lenger tvila.
Han kome til meg og kvila!

Der er ei lov for den heile jord,
ei lov baade fast og streng, —
braudet til likams væl nok tarvst;
men menneskja meire treng;
treng av djupaste hjartans grunn
ordet som strøymer fraa Guds munn.
Sjæli lyt aandeleg nærast,
so inkje ho skal burt-tærast.

Og spyrr ein meir, kva føda det er,
som metter ei hungrig sjæl,
Kristus, han svarar, mildt som fyrr, —
Aa born! Det veit de so væl!
Eg er det braud, fraa himlen kom;
vinstokken god, med greiner, som
spreider seg paa den gjerdi,
at sjæl bitts til sjæl gjennom verdi.

Min himmelske far er kjærleik all,
og einboren son er *eg*.
«Ordet» som strøymer kjærleiksfyllt
fraa Faderen, det er *eg*.
So han elska kvar mannasjæl,
kvar ein armodslæg syndetræl,
so høgt, at han gav det siste
og beste til hjelp, han visste.

I meg Guds dyraste livsens kraft
er samla som i ein straum.
Den bygg min likam, ande og sjæl, —
ein giddrande straaleflaum
av kjærleik underfull, rein og rik,
kjærleik kravlaus og utan svik,
kjærleik som toler og lider
og alt inntil dauden strider.

Av far min eg sendest ned til jord,
til jordi, so døkk og myrk.
Iskald og slokna laag ho der, —
ei aandelig jøkul-ørk.
Fraa Golgata-krossen, traust og fast,
— daa bergi rivna og jordi brast, —
blodet mitt rann, — varmt brann det, —
i bivrande jordi rann det.

Og sidan mitt guddoms offerblod
i jordi si gjerning gjer,
tiner all isen, skapar liv,
ei aandeleg spire bér
til det som var daude mold og stein,
fyller det med Guds ande rein,
jordi det skirslar og helgar, —
til komande «Gudsrike» fjelgar.

Ja, guddomsaandi arbeider stødt,
umerkande, still og sterk,
paa jordi og alt som paa jordi er, —
eit løynlegt umskapingsverk.
Underfull er den løynlege magt;
alt paa jord er den underlagt.
Veg til kvar sjæl vil ho finna
og yver kvar dødskraft vinna.

Og kvargong menneskja sjølvminnt lèt
upp hjarta og hug for *meg*,
strøymer min ande, varm og mild,
til sjæli og finn seg veg
inn til den guddoms-gneiste, som her
ligg og søv og mest avløynd er, —
logen oppvekkjer og nærer
og sjæli Guds vegar lærer.

Og lyder ordi fraa nadverd-bord,
daa strøymer mi kraft ned der,
vekkjer til liv i braud og vin
hin aands-keim, som nedlagd er.
Elding-lik bryt ein lysande raud
eldsloge fram fraa vin og braud,
tolkar det løynde under
um Golgatas saar og vunder.

* * *

Mannaborn! De gjer dykk
møda med mangt,
kavar og strævar, —
og alt tykkjest vrangt.

Klagande de gjeng der,
græt etter fred,
græt etter lukka, —
og finn stødt fortréd.

Skynar de daa inkje
kva som er gløymt?
Eitt einast vantar;
de eitt hev forsøymt:

Negtar de ein vokster
dagsljøs og sol,
folnar og døyr han
i bølmyrke skjöl.

Stengjer de dykk av fraa
aandelig sol, —
verdi vert snart til
eit myrkreheims bøl.

Soli — den som sender
straalar til jord,
vekkjande livet
i sud og i nord, —

likam er til Soli,
aands-soli bjart,
sendande ljøs ned
i aandsmyrkret svart.

Eg er denne Soli.
Eg er Guds sol, —
kjærleik og varme,
paaske og jol, —

sanningi og livet,
ljøset paa veg, —
vegen til far min
og lukka er *eg*.

* * *

Er det dykk det same,
um dykkar veg
fører til livet,
til ljøset, — til meg, —

elder burt fraa ljøset,
sigande ned,
lenger og lenger
fraa lukka og fred.

* * *

Vil de inkje koma? —
— Bordet er dekt,
ventar paa gjester, —
«Ordet» er vekt,
strøymer ned til jordi,
solbragdi likt,
lækjer og nærer
underfullt rikt.

* * *

Aldri paa jord fyrr
baudst slikt braud, —
«manna» til berging
or djupaste naud.

Aldri paa jord fyrr
baudst slik vin, —
helgardrykk, gjøymd i
det heilage skrin, —

braud av min likam,
hitt «kveitekorn»,
spirande upp med
somange Guds born, —

blod av mitt eige,
heilage blod, —
druvesaft runni
or «vinstokken» god.

Kjem de einfaldugt
som borni smaa,
lém paa min likam
det verte de daa.

Kjem de einfaldugt
som borni smaa,
grein paa min vinstokk
det verte de daa.

Kan de daa lenger
imot meg staa?
Vil de daa lenger
mi nattverd forsmaa?

*

*

*

Sundag etter sundag,
aar etter aar,
lyder same bodi,
skjelvande saar:

Dette er min likam!
Dette er mitt blod!
Minnes ingen lenger
Frelsaren god?

*

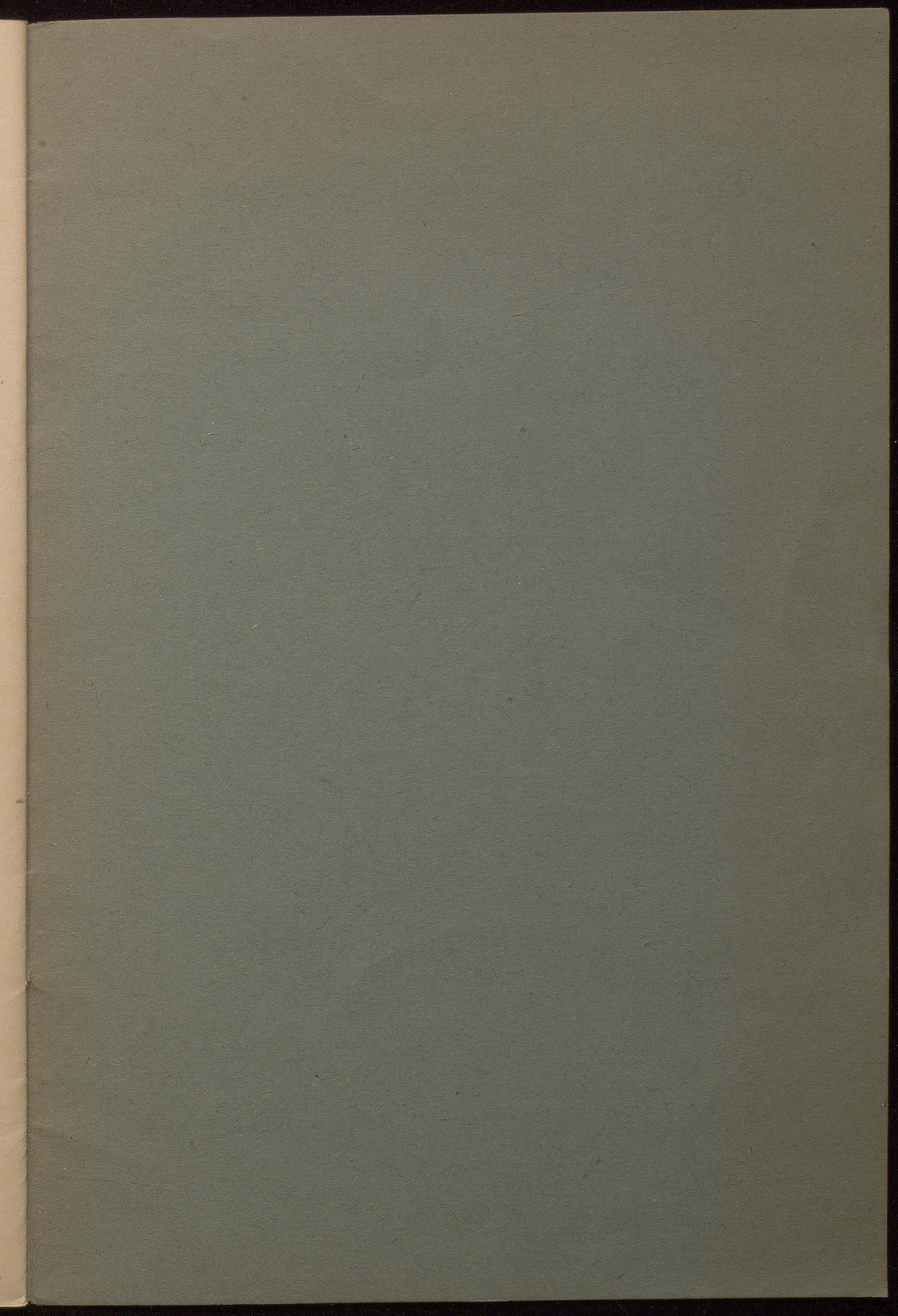
Jamvæl harde steinen
dropen hôlar ut.
Og det harde hjarta
mykna lyt tilslut.

Eingong Kristi varme,
Kristi milde ord,
bøygjer alt og alle
paa den heile jord.

Daa vil manna-ætti,
eldre, røynd av aar,
vita kva som lækjer
sjælshugen saar,

strøyma til i skarar,
dregne av Guds ord,
kveikjast og nærast
ved heilage bord, —

læra, uppliva,
med eldhug og glød
*løyndomen um Kristi
likam og blod.*

KØLBELSKE
BOK- OG
KUNSTTRYKKERI
KRISTIANIA